

Yitro | Rechtvaardigheid, vrede, respect en liefde dankzij de tien geboden

De tien eboden vormen een samenhangend geheel. Ze functioneren niet als keuzepakket. Alle tien zijn nodig om een ethische beschaving te bereiken die gebaseerd is op een G-ddelijke visie, waarbij rechtvaardigheid, vrede, respect en liefde hoog in het vaandel staan. Wanneer de mens veranderingen in deze tiencijferige code gaat aanbrengen en zélf over leven en dood gaat beslissen, dan gaat het volledig mis. De geschiedenis laat dit duidelijk zien.

Bij de berg Sinaï ontvangt het Joodse volk de tien geboden op twee tafels. Heb je je ooit afgevraagd waarom twee tafels? Waarom niet één tafel of drie, of meer? Wat heeft G-d belet om alle tien geboden in één steen te graveren? Waren de stenen die voorhanden waren te klein?

Wanneer de geboden wel allemaal op één steen waren gegraveerd, hadden de tien geboden hoogstwaarschijnlijk allemaal onder elkaar gestaan. Ok, maar wat dan nog? Het gaat toch om de inhoud en niet de lay-out!

Laten we ons geheugen verfrissen en kijken wat de tien geboden precies waren:

Op de eerste steen stond:

1. Ik ben G-d jullie G-d, die jullie uit Egypte heeft gehaald.
2. U zult geen andere goden hebben.
3. U zult niet voor niets met G-d's naam zweren.
4. Onthoud de Shabbat.
5. Eer Uw vader en Uw moeder.

En op de tweede steen stond:

6. U zult niet moorden.
7. U zult geen overspel plegen.
8. U zult niet stelen.
9. U zult geen valse getuigenis afleggen.
10. U zult het huis van een ander niet begeren enzovoort.

Eerlijke verdeling

Nu dat er twee tafels zijn, constateren we dat er vijf geboden op de ene en vijf op de andere tafel staan. Een mooie en eerlijke verdeling. De eerste vijf zijn tussen mens en G-d en de laatste vijf tussen mens en mens. Maar je kunt er nog meer mee doen. De Midrash vertelt ons dat je ze ook horizontaal kunt lezen. Dan lees je na het eerste gebod, het zesde gebod en na het tweede gebod het zevende enzovoort.

Op deze manier staat het geloven in G-d naast het verbod om te vermoorden. Hierin schuilt een belangrijke les.

Vooruitgang

In de achttiende eeuw begon de industriële revolutie. Na eeuwen weinig vooruitgang te hebben geboekt, barstten ineens bronnen van kennis en verandering los. De ene na de andere ontdekking vond plaats. Veel van deze technische hoogstandjes waren al veel eerder ontdekt, zoals de stoommachine bijvoorbeeld. Zij deed reeds in de eerste eeuw haar intrede, maar werd toen als een soort speelgoed gezien zonder enkele praktische toepassing. Nu werd alles in de praktijk gebracht.

Machines vervingen spierkracht, vermoeidheid en armoede. De economische omstandigheden verbeterden. Tegelijkertijd ontstond er een nieuwe filosofie en daarmee een nieuwe manier van leven: *Weg met geloof en bijgeloof. We hebben G-d niet meer nodig. We hebben nu alles zelf uitgevonden. Wij kunnen alles logisch verklaren. Alles kan in een laboratorium ontdekt en bewezen worden. Oh ja? Werkelijk alles?*

Nieuwe wetenschappelijke feiten worden dagelijks aan het licht gebracht. We zijn in staat om feiten, bewegingen en patronen vast te stellen die een bepaalde koers volgen. De ontdekkingen en patronen die binnen enkele tientallen jaren geobserveerd worden, worden vervolgens toegepast op miljoenen jaren; de zogenaamde extrapolatie. Op dit moment echter, treedt je uit de wereld van de wetenschap en kom je in een wazig geheel van theorieën terecht die elkaar soms zelfs tegenspreken. Deze theorieën worden vaak verward met wetenschap.

Er worden conclusies getrokken die oorspronkelijk hun basis in de wetenschap hadden, maar er ondertussen miljoenen jaren van verwijderd zijn geraakt. De ene theorie volgt de andere op.

Onder controle

Theorie betekent: het zou zo kunnen zijn, maar misschien is het ook anders. Het is immers maar een theorie, een mogelijkheid. We gaan er van uit dat het zo had kunnen zijn - en vervolgens wordt hier een hele nieuwe soort 'wetenschap', filosofie en geloof op gebouwd, zoals bijvoorbeeld de evolutietheorie.

Ter illustratie het verhaal van de bar mitswah-jongen die zijn speech voor zijn feest aan het voorbereiden is. Hij gaat naar zijn vader toe en vraagt hem waar hun familie vandaan komt, waarop Papa antwoordt dat ze afstammelingen zijn van apen. Vervolgens gaat de jongen naar zijn moeder toe met dezelfde vraag. Mama reageert anders en vertelt over Opa en Oma en de grootouders en de betovergrootouders, de Joodse geschiedenis en de aartsvaders enzovoort. Onze bar mitswah begrijpt er niets van meer van! Papa had het over een hele ander afkomst! Oh, geen probleem reageert zijn moeder. Papa's afkomst is van de apen en van je moeders kant kom je van Avraham Yitschak en Yakov.

Hoe dan ook, we proberen alles onder controle te krijgen, te begrijpen en te verklaren, maar soms ook te veel. We denken met onze kennis en wijsheid een goede maatschappij te kunnen creëren. De wetenschap is geweldig! De industriële revolutie, de techniek en de digitale wereld hebben ons gebracht naar een vernieuwde razendsnelle wereld met tal van mogelijkheden.

Of het nou op de maan plaats vindt of dat het om een digitale hersenoperatie gaat, de vooruitgang is verbijsterend. En toch blijkt enige voorzichtigheid geboden.

Overbodig

Met al deze nieuwe wijsheid hebben de mensen geconcludeerd dat ze zélf ook maatschappelijke en morele regels kunnen bepalen. G-ds dienst en religieuze regels lijken *passé*. Wij kunnen met onze logica niet alleen natuurlijke feiten ontdekken maar wij kunnen ook heel goed begrijpen dat stelen en moord niet hand in hand gaan met een gezonde samenleving. Vroeger hadden we G-d nodig om ons te genezen, om wonderbaarlijke feiten te verklaren en ons regels te dicteren. Nu is Hij door de wetenschap vervangen. Een overbodige G-d dus.

Niets nieuws onder de zon, zou onze koning Salomon zeggen. De slang hield er ook al soortgelijke ideeën op na. Hij overtuigde Chawa (Eva) om van de boom te eten zodat *Jullie zullen zijn net als G-d die goed en kwaad kent*, zie Bereeshiet 3-6. Als Chawa van de verboden vrucht at, zou ze een soort slimheid verkrijgen waardoor ze op G-d zou lijken en onder andere zelf ethische regels zou kunnen gaan bepalen. Kun je het geloven, het lijkt alsof G-d wel enige concurrentie heeft!

Wat zich tijdens de verlichting afspeelde is dat men opperde dat *gebod 6* heel goed zou functioneren zonder *gebod 1*. Ons gezond verstand vertelt ons dat we geen moord moeten plegen (6) en daar hebben we G-d dus helemaal niet voor nodig (1).

Helemaal mis

Misschien zou dit gedachtegoed nog steeds standhouden, ware het niet dat het helemaal mis ging. In hét land waar wetenschap en cultuur bloeiden en groeiden vonden de grootste gruwelijkheden plaats... Inderdaad: de grootste componisten en orkesten, de meest geavanceerde universiteiten waren in Duitsland geconcentreerd.

Na het vergassen van 12.000 mensen per dag genoten de SS'ers 's avonds van een prachtig concert van Bach of Mozart. In de avonduren na "het werk" aaiden zij hun trouwe honden en proefden ze samen met hun echtgenoten van voortreffelijke wijn.

Wat is er mis met moord als je niet in G-d gelooft? Helemaal niets.

Op het moment dat het wel of niet vermoorden een menselijke keuze is, is het aan iedereen om te oordelen naar eigen verstand. Vindt iemand het rechtvaardig en juist om één persoon of zes miljoen te vermoorden voor welke reden dan ook, waarom niet? Dit is dan puur een kwestie van persoonlijke mening, smaak en mode.

Niemand kan objectief bepalen of een gedrag ethisch is of niet.

Een mens vermoorden is onacceptabel, daar zijn velen het over eens. Maar hoe zit het dan met een heel oud vrouwtje dat vreselijk lijdt aan een ongeneeslijke ziekte? Of een Chinees? Een Jood? Een neger? Een gestoord persoon? Een beetje gestoord persoon? Heel erg gestoord? Of een ongewilde baby? Een ongeboorte baby? Na vier maanden zwanger mag het niet, maar daarvoor wel? Waar ligt de grens? Wie bepaalt die grens? *Gebod 1* is nodig om *gebod 6* te kunnen uitvoeren.

Als de mens over leven en dood beslist eindigen wij in Auschwitz.

Revolutionaire code

En nu het omgekeerde. Het religieuze kwaad. Wel *gebod 1*, het geloven in G-d, in ere houden, maar *gebod 6* negeren. Foute boel! Zolang je in G-d gelooft, mag je links en rechts vermoorden, zelfs en juist in de naam van religie? Door de eeuwen heen zijn hele volkeren uitgeroeid omdat ze een andere G-dsdienst aanhingen. Geen wonder dat velen zo'n soort G-dsdienst verafschuwen. Omdat *gebod 1* dan eenzaam rechts staat, zonder zijn linker maatje *nummer 6*.

De tien geboden zijn geen multiple choice, geen keuzepakket!

G-dsdienst en moord passen niet bij elkaar. Als je G-d eert, eer je ook Zijn schepselen. Het leven van elk schepsel dient in stand te worden gehouden en gerespecteerd te worden. Als het voor G-d belangrijk genoeg was om iemand te creëren, wie zijn wij dan om het te verachten, laat staan te vermoorden? Moord gaat regelrecht tegen de schepping in. Wie G-d's schepsel kapot maakt heeft geen respect voor G-d zelf.

Precies 3331 jaar geleden heeft het Joodse volk een tiencijferige code op de berg Sinaï gekregen. Daarmee heeft het Joodse volk een beschaving verkregen gebaseerd op rechtvaardigheid, vrede, respect en liefde. Afgodsdienst, kinderoffers en wreedheid waren in die tijd de norm. Via het Joodse volk krijgt de mensheid een revolutionaire code aangeboden. Een code die je zowel verticaal als horizontaal dient te gebruiken. Wanneer je deze beschaving wilt creëren en handhaven, moet je wel alle toetsen indrukken, anders werkt de code niet en kom je niet naar binnen.

Wanneer de tien geboden in *shul* gelezen worden gaat iedereen staan. Het is alsof wij zelf bij de berg Sinaï staan. We nemen de tien geboden en daarmee de hele Torah opnieuw op ons. Niet alleen wat er duidelijk staat, maar ook wat de Torah op subtiele wijze en in verschillende richtingen laat doorschemeren.

Shabbat Shalom!

Bracha Heintz

+31628478657

www.chabadutrecht.nl

Agenda

Zondag 27 januari

11:00-12:00

Les voor Volwassenen en kinderen

Om de week op zondagen

Woensdag 6 Februari

19:30

Les voor Volwassenen

Om de week op woensdagen